

Розмістивши протягом 28–30 травня війська, транспортна флотилія в складі 23-х суден вийшла 30 травня з Маріуполя у напрямку Керченської протоки. Звідти 31 травня з'єднання вантажних суден під охороною лінійного корабля «Императрица Мария», крейсерів «Пам'ять Меркурия», «Алмаз», авіатранспорту «Александр І» та міноносців попрямувала у напрямку на Трапезунд. А вже 2 червня у кінцевій точці перевезення, в бухті Кавата, висадка дивізії розпочалася зі світанком. Всього було перевезено 17 825 осіб, 2 197 коней і голів худоби, 800 возів і 800 т вантажу. Внаслідок побоювання небезпеки нападу з моря морське командування припинило висадку. Недовивантаженими та недовисадженими залишилися 100 возів, 900 коней, 1050 чол. обозної команди і 650 т вантажу, які були доставлені в Батум і потім в Трапезунд на місцевих транспортних засобах [1, с. 412].

Висаджені частини були зосереджені в Трапезунді, звідки спрямовані на відповідні ділянки фронту, що охоплював прилеглий плацдарм, зайнятий Приморським загonom [5, с. 231]. З прибуттям 127-ї і 123-ї піхотних дивізій до Приморського загону утворилося військове з'єднання, яке отримало назву – 5-й Кавказький корпус [4, с. 59]. Внаслідок встановленої рівноваги сил подальші операції на цьому напрямі не отримали розвитку [3, с. 226].

Таким чином, із завершенням Трапезундської операції для утримання зайнятих російськими військами районів були потрібні нові поповнення. З цією метою транспортні судна Чорноморського флоту в дві черги успішно доставили з Маріуполя в район Трапезунда 2 піхотні дивізії. Водночас було забезпечено цілком вдале їх десантування.

Література

1. Боевая летопись русского флота: Хроника важнейших событий военной истории русского флота с IX в. по 1917 г. [Електронний ресурс] / Под ред. Н.В. Новикова. – М.: Воениздат МВС СССР, 1948. – 492 с. – Режим доступу: http://militera.lib.ru/h/boevaya_letopis_flota/42.html
2. Велика війна 1914 – 1918 рр. і Україна / Упоряд. О. Реєнт. - К.: КЛЮ, 2013. – 784 с.
3. История первой мировой войны 1914 – 1918 гг.: в 2 т. [Електронний ресурс] / Под ред. И.И. Ростунова. – М.: Наука, 1975. – Т. 2. – Режим доступу: <http://militera.lib.ru/h/ww1/06.html>
4. Корсун Н.Г. Первая мировая война на Кавказском фронте: Оперативно-стратегический очерк / Н.Г. Корсун. – Москва: Воен. изд-во, 1946. – 99 с.
5. Новиков Н. Операции флота против берега на Черном море в 1914–1917 гг. [Електронний ресурс] / Н. Новиков. – М.: Воениздат НКО СССР, 1937. – Режим доступу: http://militera.lib.ru/h/novikov_n/index.html
6. Список офицерских чинов русского императорского флота царствование императора Александра третьего [Електронний ресурс] / Сост. В.Ю. Грибовский. – Режим доступу: <http://www.petergen.com/publ/omsa33.shtml>
7. Усенко П.Г. Воєнні дії на Чорному морі у 1914 – 1917 рр. / П.Г. Усенко. – К.: Інститут історії України, 2007. – 86 с.

УДК 930: 33(477) "1957/1965"

Коробка Ю.В., к.і.н., доцент, доцент кафедри історичних дисциплін

РОЗВИТОК НАУКОВОГО ЗНАННЯ ПРО ТЕРИТОРІАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ІНДУСТРІЄЮ (1957 – 1965 рр.) В УКРАЇНІ

Впровадження рад народного господарства та їх діяльність протягом 1957 – 1965 рр. як органів управління промисловістю в економічних адміністративних районах знаменували чергову спробу знайти вихід із тупикового напрямку розвитку чинної в СРСР економічної системи. До нашого часу аргументованої та позбавленої упередження оцінки цієї реформи не вироблено. Створення сприятливих наукових умов для уточнення характеру та значення вказаного перетворення передбачає історіографічне осмислення, у першу чергу, доробку

дослідницької діяльності радянських науковців, бо значна частина сформульованих ними висновків побутують й тлумачаться у сьогоденній гуманітаристиці.

У накопиченні історичних знань радянською та пострадянською гуманітаристикою про реформу управління промисловістю можна виокремити чотири історіографічні періоди: перший – від початку вивчення наприкінці 1950-х рр. до усунення М. Хрущова від влади; другий – із середини 1960-х до середини 1980-х рр.; третій – від другої половини 1980-х рр. до початку 1990-х рр., четвертий (сучасний) – бере початок з 1991 р. і розгортається до сьогодення [1].

У перший період висвітлення проблеми зосередилося на загальноприйнятих питаннях, яке мало джерелом документи КПРС щодо реформи. У дослідженнях підкреслювалося стримування міністерською системою індустріального розвитку країни (Г. Александренко, О. Вікентьєв, М. Колбенков, Е. Локшин). Знаходили відбиток у науковій літературі й висловлені партійним керівництвом очікування на результати перетворення – поліпшення використання місцевих ресурсів, влаштування справи спеціалізації і кооперування виробництва (І. Вінюков, М. Карпов, М. Горбоватий, І. Дядик, О. Махрачов, А. Кочубей, А. Кузьмич)[2].

Слідом за М. Хрущовим у науковій проблематиці затвердилося усвідомлення загрози «місництва» – дотримання раднаргоспами вузькомісцевих інтересів на шкоду загальнодержавним. Особливістю першого періоду була наявність міркувань щодо потреби спрямування діяльності РНГ у напрямку розширення господарської самостійності підприємств, об'єднань і організацій, широке використання матеріального стимулювання (О. Ліberman) [3].

У другий період наукові знання про характер раднаргоспівського управління промисловістю нівелювалися сприйняттям перетворення як прояву волюнтаризму. Деякі аспекти проблематики РНГ все ж таки відобразилися у невеликих сюжетах у науковій літературі, що містила перелік позитивних рис реформи (сприяла кращому використанню місцевих ресурсів, розв'язанню деяких питань комплексного розвитку економічних районів, підвищенню рівня міжгалузевої спеціалізації і кооперування, організації матеріально-технічного постачання тощо) та її негативних ознак (послаблення централізованого планового керівництва економікою, місництво, підрив запровадження досягнень науки і техніки, зростання управлінського апарату). На думку авторів досліджень другого періоду, хиби перетворення переважали його позитивні риси (А. Рубін, «История социалистической экономики СССР». – Т. VI. – М., 1980) [4].

У третій історіографічний період було з'ясоване нове розуміння раднаргоспівської реформи. Науковці досягнули її адміністративний характер, що не торкався докорінних чинників виробничих відносин (Ю. Веденєєв, Б. Зембатова, Л. Опенкін) [5].

Протягом третього і четвертого періодів у розгляді перебудови системи управління промисловістю відчувається вплив міркувань західних дослідників, у тому числі емігрантів із СРСР та представників української діаспори (А. Ноув, Я. Білінський, Б. Винар, І. Майстренко, Дж. Боффа, А. Каценелінбойген, Н. Верт, Дж. Хоскінг), що побачили у ній, крім прагнення розв'язати економічні проблеми, ще й намагання М. Хрущова заручитися підтримкою на місцях для підриву впливовості міністерств [6].

Вукраїнській (О. Ворошилов, П. Гордієнко, В. Баран, В. Даниленко, З. Лихолобова, О. Данилін, А. Саржан, О. Гармаш, Л. Крутова, О. Решетняк, А. Буждежан) і російській (І. Благих, О. Лейбович, В. Шестаков) науковій літературі четвертого історіографічного періоду [7] та мемуарах (В. Молотов, Л. Каганович, М. Байбаков, В. Новиков, П. Шелест, О. Ляшко, Я. Погрібняк) [8] не склалася однозначна оцінка досвіду регіоналізації промисловості. Спостерігається досить таки широкий набір міркувань від цілковитого заперечення реформи до суцільної її апології.

Література

1. Коробка Ю. Періодизація історіографічного процесу навколо наукового освоєння перетворень в економіці України в 1953 – 1964 рр. / Ю. Коробка // Грані. Науково-

теоретичний і громадсько-політичний альманах / Гол. ред. С.А. Квітка. – Дніпропетровськ: Вид-во «Грані», 2012. – №5(85). – С. 3 – 7.

2. Коробка Ю. Територіальне управління промисловістю (1957 – 1965 рр.) в Україні: радянська історіографія (Частина перша – науковий доробок періоду «відлиги») / Ю. Коробка// Схід: Аналітично-інформаційний журнал. – 2013. – №5(125). – С. 131 – 136.

3. Там само. – С. 134.

4. Коробка Ю. Територіальне управління промисловістю (1957 – 1965 рр.) в Україні: радянська історіографія (Частина друга – наукове освоєння реформи в другій половині 1960-х – до початку 1990-х рр./ Ю. Коробка// Схід: Аналітично-інформаційний журнал. – 2013. – №6(126). – С. 202 – 203.

5. Там само. – С. 203 – 204.

6. Коробка Ю.В. Західна історіографія раднаргоспів (1957 – 1965 рр.) / Ю.В. Коробка// Україна і світ: проблеми історії. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (28 листопада 2014 р., м. Маріуполь). – 2014. – С. 85 – 87.

7. Коробка Ю.В. Територіальне управління промисловістю (1957 – 1965 рр.) в Україні: сучасна російська та українська історіографія / Ю.В. Коробка// Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія: Збірник наукових праць. – 2014. – Вип. 9. – С. 31 – 41.

8. Коробка Ю.В. Територіальне управління промисловістю 1957 – 1965 рр. очима радянських номенклатурників/ Ю.В. Коробка// Актуальні проблеми науки та освіти: Збірник матеріалів XVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ: Зб. наук. праць / За редакцією К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2014. – С. 371 – 373.

УДК 94(477.62=131.1)''18''(043)

Новікова С.В., к.і.н., доцент, доцент кафедри історичних дисциплін

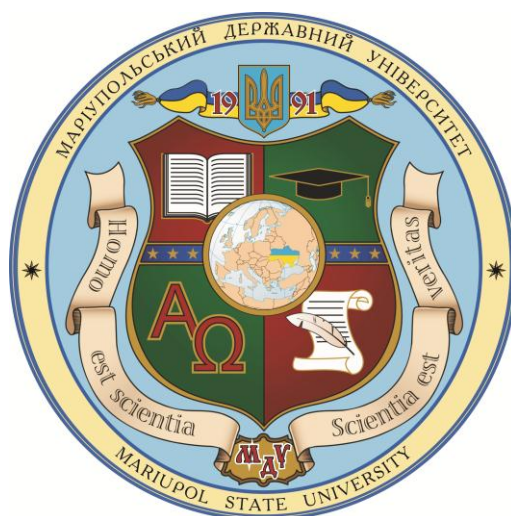
ІТАЛІЙСЬКА ГРОМАДА МАРІУПОЛЯ У ХІХ СТ.

Економічне партнерство нашого міста з Італією має давні традиції. Ще на межі XVIII – XIX ст. землі Півдня Російської імперії, а особливо - портові міста Азовського та Чорного морів почали приваблювати численних іноземних підприємців можливістю дешевої закупівлі сільськогосподарської продукції, перш за все – зернового хлібу. Активно сприяв залученню цих міст до міжнародної морської торгівлі і уряд: лише для чорноморських та азовських портів на 25% було знижено мито на експортні та імпорتنі товари, у ряді портів впроваджувалися принципи порто-франко. Найбільш повно це проявилось у період перебування на посаді новоросійського і бесарабського генерал-губернатора М.С. Воронцова. Небачена за масштабами та активністю діяльність цієї людини перетворила край, до якого в уряді ніяк не доходили руки, і який являв собою осереддя всіх можливих проблем: національних, економічних, культурних, військових, на процвітаючий. Особливо сприяв генерал-губернатор поселенню у портових містах Півдня іноземних підприємців [1].

Така політика здійснювалася через наступні причини: уряд хотів швидко зробити цей величезний, майже неосвоєний простір з рідкісними вкрапленнями цивілізації, прибутковим а не обтяжливим для казни. Місцеве ж купецтво не мало достатніх капіталів для здійснення значних торгових операцій, не мало воно і флоту для ведення міжнародної торгівлі. Тому ці напрями діяльності швидко сконцентрувалися в іноземних торгових фірмах, філії яких розповсюдилися по всіх південних портових містах.

Наприкінці XVIII – на початку XIX ст. зацікавилися портовими містами азовського узбережжя та їх можливостями італійські торгові будинки. Особливо активно вони почали діяти у цьому регіоні з 1820-х рр. У цей час у Маріуполі з'являються представництва фірм де Россі та Чуллі, в окремі роки у місті діє і торговий дім АнтоніоАмореті, що мав головне представництво у Феодосії та філії у Керчі і Таганрозі. Інколи мав справи з Маріуполем крупний торговий дім Б. Понціо, обігові капітали якого у 1832 р. перевищували 3 млн. руб.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
НАУКИ ТА ОСВІТИ**

**Збірник матеріалів
XVII підсумкової науково-практичної конференції
викладачів**

30 січня 2015 року

*За загальною редакцією
члена-кореспондента НАПН України, доктора політичних наук, професора,
К.В. Балабанова*

МАРІУПОЛЬ – 2015

УДК 061.3 (063)
ББК 94.3я 431

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. К.В. Балабанова. – Маріуполь: МДУ, 2015. – 430 арк.

Друкується за ухвалою вченої ради Маріупольського державного університету (протокол № 4 від 24.12.2014)

Редакційна колегія:

Голова – Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор

Члени редколегії: Баймуратов М.О., д.ю.н., проф.; Безчотнікова С.В., д.філол.н., проф.; Брітченко Г.І., д.е.н., проф.; Булатова О.В., к.е.н., проф.; Бушаков В.А., д.філол.н., проф.; Качинська Н.О., к.політ.н., доц.; Кіндюк Б.В., д.геогр.н., проф.; Косенко Ю.М., к.пед.н., проф.; Ніколенко Л.М., к.ю.н., проф.; Пономарьова І.С., д.і.н., проф.; Почепцов Г.Г., д.філол.н., проф.; Романцов В.М., д.і.н., проф.; Сабадаш Ю.С., д. культурології, проф.; Слющинський Б.В., д.соц.н., проф.; Соколова І.В., д.пед.н., проф.; Шепітько С.В., к.філол.н., проф.

Збірник містить матеріали XVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 30 січня 2015 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, літературознавства і культурології, філології, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

***Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірнику***

© Маріупольський державний університет

СЕКЦІЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ

Арабаджи С.С. ДЖЕРЕЛЬНА ЦІННІСТЬ СТАТИСТИЧНИХ ВИДАНЬ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ У ДОСЛІДЖЕННІ ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ ГРЕКІВ ПРИАЗОВ'Я.....	351
Волониць В.С. ЮРИДИЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТОРГІВЛІ НІЖИНСЬКИХ КУПЦІВ У XVII СТ.....	353
Коробка В.М. ПЕРЕВЕЗЕННЯ 127-ої ТА 123-ої ПІХОТНИХ ДИВІЗІЙ З МАРІУПОЛЯ В ТРАПЕЗУНД (ТРАВЕНЬ – ЧЕРВЕНЬ 1916 р.).....	356
Коробка Ю.В. РОЗВИТОК НАУКОВОГО ЗНАННЯ ПРО ТЕРИТОРІАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ІНДУСТРІЄЮ (1957 – 1965 рр.) В УКРАЇНІ.....	358
Новікова С.В. ІТАЛІЙСЬКА ГРОМАДА МАРІУПОЛЯ У XIX СТ.....	360
Папазова А.В. ЄЗУЇТСЬКІ АПТЕКИ ТА ЛІКАРНІ У СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКОМУ РЕГІОНІ В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ XVI – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVII СТ.....	363
Подгайко М.К. ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ САМОВРЯДУВАННЯ МАРІУПОЛЬСЬКОЇ ГРЕЦЬКОЇ ГРОМАДИ (КІНЕЦЬ XVIII-XIX ст.) В РАДЯНСЬКІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ.....	367
Романцов В.М. ВІЙСЬКОВІ ДІЇ РЕВОЛЮЦІЙНОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ МАХНОВЦІВ У ПРИАЗОВ'І НАВЕСНІ – ВЛІТКУ 1920.....	370
Романцова Н.І. КИЇВСЬКА НАУКОВА ІСТОРИЧНА ШКОЛА М.ГРУШЕВСЬКОГО: ВИСВІТЛЕННЯ ПРОБЛЕМИ В РАДЯНСЬКОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ.....	372
Сальнікова Н.В. СТАНОВЛЕННЯ НАУКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ НА ПОЧАТКУ XX СТ.....	374
Тарасов С.В. ГЕТМАН И. МАЗЕПА КАК ДЕЯТЕЛЬ ЭПОХИ РУИНЫ В РУССКОЙ ДОРЕВОЛЮЦИОННОЙ ИСТОРИОГРАФИИ.....	375

СЕКЦІЯ

РОЗВИТОК ПОЛІТОЛОГІЇ, ФІЛОСОФІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Слющинський Б.В. КРИЗА ІДЕНТИЧНОСТЕЙ ЧИ ПОШУК ЛЕГІТИМАЦІЇ ІСНУЮЧИХ КУЛЬТУРНИХ ФОРМ.....	379
Цибулько О.С. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГРЕЦЬКОЇ ТРАДИЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПРИАЗОВ'Я.....	383
Парлюк В.І. СТАН ПОЛІТИЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ....	386
Іванов П.М. ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ Н. ЛУМАНА ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ.....	389
Трима К.А. РІВНІ ДЕМОКРАТІЇ ЗА А. ХАДЕНІУСОМ.....	391

СЕКЦІЯ

ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА З ПИТАНЬ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА КУЛЬТУРОЛОГІЇ

Кригіна О.В. ОБОВ'ЯЗКИ СВЯЩЕНИКА ПРИ ЗДІЙСНЕННІ РЕЄСТРАЦІЇ АКТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СТАНУ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ МЕТРИЧНИХ КНИГ).....	394
Кудлай В.О. КНИЖКОВА КУЛЬТУРА ЯК ОСНОВА ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	396
Манякіна О.С. ДУХОВНО-РЕЛІГІЙНИЙ РОЗВИТОК ЕТНІЧНИХ ГРОМАД ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я НАПРИКІНЦІ XVIII-І ЧВЕРТІ XX СТ.: ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ ОГЛЯД.....	397
Петрова І.О. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЛОВОДСТВА В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ.....	401